

Eğitim ve Kültür
Hayatboyu đrenme Programı
LEONARDO DA VINCI

Hayat Boyu đrenme Programı 2007-2013

Leonardo da Vinci

YENİLİK TRANSFERİ PROJELERİ

**Sürücü Eğitmenlerinin Sürekli Eğitimi için Hazırlanan Eğitim Programı (WP2
raporu)**

“Sürücü Eğitmenlerinin Sürekli Eğitimi ve Hayat Boyu đrenmeleri Yoluyla Türkiye’de
Daha Güvenli Karayolu Trafıđine Doğru”
(LLP-LdV-TOI-2007-TR-008 / DRIVING INSTRUCTOR)”

Önsöz

Bu belgede sürücü eğitimlerinin sürekli eğitimine yönelik hazırlanan eğitim programının öneri taslağı tanıtılmaktadır. Belge iki amaca yönelik olarak hazırlanmıştır: sürücü eğitimlerinin sürekli eğitimine yönelik eğitim programının hazırlanabilmesi için kolaylıkla uygulanabilen bir kılavuz sağlamak ve başarılı bir eğitim programı için gerekli olan esnekliğı güvence altına almak. Bu doküman eğitim programının başarılı bir şekilde planlanması ve uygulanması için bir çerçeve ortaya koymaktadır fakat bu çerçeve, eğitim programı uygulanmadan önce gerekli hazırlıklar yapılmadığı takdirde yeterli olmayacaktır.

Bu eğitim programının teorik ve pedagojik arka planı raporun giriş bölümünde verilecektir. Teorik ve pedagojik konularda soruların olması durumunda raporun giriş bölümü ve burada listelenen literatüre başvurulabilir. Bunların dışında bu dokümanda belirtilen diğer fikirler bilirkişi mülakatlarına ve sürücü eğitim uzmanlarının 'beyin fırtınası' toplantılarına dayanmaktadır.

Sürekli Eğitim Programının Hedefleri

Sürücü Eğitimcileri için Sürekli Eğitimi Programının (DICE-programme) hedefleri aşağıda verilmiştir

- Sürücü eğitimcilerinin pedagojik konularla ilgili bilgilerini güncellemek
- Sürücü eğitimcilerinin kurslarındaki görevleri esnasında her gün karşılaştıkları problemleri çözmelerine yardım etmek için geri-bildirim ve meslektaş desteğı sağlamak
- Sürücü eğitimcisi olarak bireysel tutum ve beklentileri ve gizli müfredat konusunda eğitimcilerle kişisel farkındalık kazandırmak ve biliş düzeylerini artırmak
- Sürücü eğitimcinin, eğitimci, trafik güvenliğı uzmanı ve sürücü eğitimcileri grubu üyeliğı kimliğini kuvvetlendirmek
- Sürücü eğitimcilerinin fikirlerini ifade edebilmelerine ve bir sürücü eğitimcisi topluluğı/grubu oluşturabilmelerine olanak sağlamak

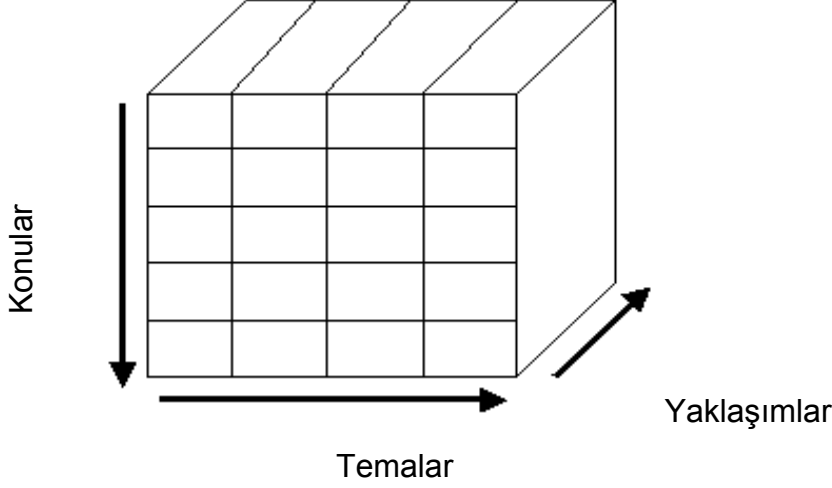
2. Zorluklar ve özel sorular

Sürücü kurslarında tam zamanlı çalışan sürücü eğitmenlerinin sürekli eğitimi, eğitim programı uygulanmadan önce çözülmesi gereken bazı sorunları da kaçınılmaz olarak, beraberinde getirmektedir.

- Eğitim programının maliyeti. Eğitim programının maliyeti programın başarısı açısından oldukça önemlidir. Üç farklı maliyet modeli (ve kombinasyonları) uygulanabilir: iş-veren- mali-kaynaklı model, öz-mali-kaynaklı model ve serbest model. İş-veren- mali-kaynaklı modelin anlamı sürücü eğitmeninin işverenin (örn., özel motorlu taşıt sürücü kursunun) eğitim maliyetlerini karşılamasıdır. Bu model sadece eğitimin kanunlarla zorunlu hale getirildiği durumlarda ve eğitimin özel motorlu taşıt sürücü kurslarına ekonomik olarak ölçülebilir bir kazanç sağladığı durumlarda (örn., özel sertifika verme) uygulanacaktır. Aksi takdirde özel sürücü kurslarının eğitim programlarına katılmaları beklenmemektedir. Öz-mali-kaynaklı programda da aynı durum söz konusudur. Üçüncü model, yani maliyetsiz model, genellikle uygulanmaz çünkü devlet bütçesinden yüksek oranda destek gerektirecektir. Bu durumda olası, en iyi model iş-veren- mali-kaynaklı ve öz-mali-kaynaklı eğitim modellerinin kombinasyonları olacaktır. Eğitim programına katılımın nasıl finanse edileceği konusuna eğitim programı uygulanmadan önce çözüm getirilmelidir.
- Sürücü kursuna ve sürücülere faydaları. Sürekli eğitimin, temel eğitimden farklı olarak, gerekliliğini ispat etme gibi bir zorunluluğu vardır. Sertifikalandırma ve içeriğinin dikkatli bir şekilde planlanması sürekli eğitim programının fayda ve istenilirliğini güvence altına alabilir.
- Sıklık ve süresi. Eğitim programına katılım ücretli olduğundan, minimum eğitim günü ve süresi tercih edilmelidir.

2. Programın Teorik ve Pedagojik Yapısı

Programın teorik ve pedagojik yapısı en iyi üç boyutlu bir küple tanımlanabilir. Bu boyutlar: Düşey düzlemde 'Konular', yatay düzlemde 'Temalar' ve üçüncü boyut olarak da 'Yaklaşımlardır'.

- **Konular.** Bu boyut eğitimin konusu yani içeriği ile ilgilidir. Bu doğrultuda, konu her zaman uygulanan eğitime özeldir. Örneğin, 'Sürüş eğitimi için yeni çözümler', 'Araç-içi teknoloji ve sürüş', 'Sürüş eğitimi ile ilgili kanunlar', 'Sürücü kurslarının yönetimi', 'İlk yardım eğitimi' ve 'Özel eğitim öğrencilerinin eğitimi' eğitimin organize edilebileceği konu başlıklarındandır. Konu başlıkları farklı bakış açılarıyla tartışılabilir. Eğitime katılmaya karar verirken, katılımcılar konunun kendilerine ne kadar ilginç geldiğini değerlendireceklerdir. Diğer bir deyişle, konu o günkü eğitimin başlığıdır.
- **Temalar.** Temalar açık bir şekilde ifade edilse de edilmese de eğitimin içeriğinden bağımsız olarak her konu içinde yer alan ve genellikle pedagojik temalardır. Beş tema tanımlanabilir.
  - 'Güvenlik'. Tüm sürücü ve sürücü eğitmenleri için ana tema güvenlik olmalıdır. Her konu trafik ve iş güvenliği açısından değerlendirilebilir. Örneğin araç-içi teknoloji konusundaki temel mesele yani tema güvenlik üzerindeki etkisidir.
  - 'Pedagoji'. Sürücü eğitmenlerinin sürekli eğitimi programının nihai amacı 'öğretmenlere daha iyi öğretmeyi öğretmektir'. Bu nedenle, her konu 'bu bilgi sürücü adaylarına en etkili şekilde nasıl sunulur' sorusu cevaplanarak, pedagojik stratejiler açısından tartışılabilir. Etkin eğitimde iletişim ve geri bildirimler anahtar role sahiptir.
  - 'GADGET matris'. Bu eğitim programının teorik altyapısı GADGET matrisine dayanmaktadır (bu matris ile ilgili bilgi "program geliştirme için kuramsal alt yapı" başlıklı raporda sunulmaktadır). Özellikle

matrisin en üst seviyesi, örn., 'Yaşam amaçları' ve stratejik seviyeler, sürücü eğitmenlerinin eğitimi ile ilişkilidir.

- Öz-değerlendirme. Öz-değerlendirme bireyin kendi öğretme stilini gerçekçi olarak değerlendirme becerisi anlamına gelmektedir. Bu 'bilgi ötesi' beceriler (örn., bireyin zayıf ve güçlü yanlarını bilmesi) ve 'gizli müfredat' (tutum ve gizli mesajlar) sürücü eğitmenlerinin pedagojik gelişimleri için anahtar role sahiptir. DICE programı boyunca, öz-değerlendirme becerileri üzerinde durulmakta ve katılımcılara öz-değerlendirme teknikleri ve testleri sağlanmaktadır.
- 'Sürücü-Araç-Çevre'. Sürücü eğitimindeki geleneksel yöntemde, temel problem araçla ilgili teknik bilginin (örn. motor, lastikler), trafik kurallarının ve araç kullanmanın ayrı ayrı öğretilmesidir. Aday, aracı, çevreyi (yol altyapısı ve kurallar) ve sürücü davranışlarını birbiriyle bağlantısız ve ilişkilendirmeden öğrenmektedir. Fakat sürüş sırasında bu üç öğenin her zaman var olduğu ve birbiriyle etkileşim içinde olduğu mesajını iletmek çok önemlidir. Sürücü davranışlarını araç ve çevre koşullarına göre ayarlamak zorundadır.
- Yaklaşımlar. GADGET matrisindeki temel düşünce ve sürücü eğitimindeki çağdaş bakış açısı insanların bireyler oldukları bu nedenle de birbirlerinden farklı olduklarıdır. Bireysel farklılıklar hem sürücü adaylarının hem de sürücü eğitmenlerinin eğitiminde göz önünde bulundurulmalıdır. Programın üç temel yaklaşımı temalara benzemektedir fakat daha bütünsel yaklaşımlardır:
  - 'Sürücü eğitmeni olarak ben'. Kişilik eğitmenin kullandığı temel araçtır. Eğer sürücü eğitmeni, eğitmen kimliğinden emin olamaz, şüphe duyarsa bireysel performansı en ideal seviyeye ulaşamayacaktır. Ayrıca, eğitmenin mesleki kimliği yeterince açık ve belirgin değilse öz-değerlendirme ve geri-bildirimleri kabul etme becerilerinin kazanılması oldukça zor olan hedeflerdir. DICE programında temel amaçlardan biri öz-değerlendirme, öğrenme ve meslektaş desteği için güvenli ve yapıcı bir ortam sağlayarak sürücü eğitmeni kimliğini oluşturmak ve kuvvetlendirmektir.
  - 'Trafik güvenliği uzmanı olarak ben'. Sürücü eğitmenleri işlerini sertifika sınavına yönelik eğitim vermek olarak görme eğilimindedirler. Fakat

GADGET matriste belirtildiği gibi sürücü eğitimlerinin amacı sınavın geçilmesinden çok güvenlik olmalıdır. Sürücü eğitimleri güvenliğin temelinde çalışan trafik güvenliği uzmanlarıdır ve acemi sürücülerin becerilerini, sürüşle ilgili tutum ve yaklaşımlarını öğrendikleri kilit noktadaki kişilerdir. Acemi sürücüler çoğunlukla, sürücü eğitimlerinin onlara verdiği geri-bildirimler dışında resmi geri-bildirim almamaktadırlar. DICE programında sürücü eğitmeninin trafik güvenliği uzmanı ve çalışanı kimliği oluşturulmakta ve bu kimlik kuvvetlendirilmektedir.

- 'Sürücü olarak ben'. Sürücü eğitimleri çoğunlukla sürücü adaylarını doğru sürüş tekniklerinin öğreteceği objeler olarak görürler. Kendi sürüşleri ise bununla ilgili değildir. DICE programında ise iyi sürücü eğitimlerinin aynı zamanda iyi sürücüler oldukları görüşünü savunuyoruz. Sürücü eğitimleri için, güvenli sürüş 'öğretecekleri' bir şey değil, kendilerini anlayışlarındaki temel nokta olmalıdır. Sürücü eğitimlerinin kendi sürüşleri ile ilgili yaptıkları öz-değerlendirmelerin öğretme becerileri üzerinde olumlu etkiye sahip olacağı düşünülebilir.

3. Eğitimin Yapısı

- Eğitim günlerinin sıklığı:
  - Uzman sürücü eğitimleri: Her iki yılda bir. Geçmiş deneyimlere göre, bu süre profesyonel gelişimi muhafaza etmek için yeterlidir.
  - Yeni Mezunlar: 1 yıllık iş deneyiminden sonra. Bu süre yeni eğitimlerin destek ve rehberlik almaları için yeterince erkendir ayrıca bu süre sonundaki eğitimlik deneyimleri de bu eğitimlerden yarar sağlamaları için yeterlidir
  - Toplam süre: Her beş yılda en az 3 eğitim seansı
  - Eğitimlere Gerekli oranda katılmama durumundaki yaptırımlar: Eğitimlere katılmak istemeyen sürücü eğitimleri gelecekteki kariyerlerinin ciddiyle değerlendirildiği profesyonel görüşmelere davet edilmelidirler.

Eğitim süresi: Eğitim en uygun süresi üç gündür (1 tam ve 2 yarım gün, örn., eğitim merkezinde 2 gece konaklama). Bu süre grup ahengi/uyumluluğu

yaratmak ve kişiyi günlük rutinlerinden uzaklaştırmak için yeterli derecede uzundur. Diğer taraftan, üç gün (seyahat dahil) kişinin geçici olarak işi bırakmasına ya da izin alarak işe gitmemesine neden olacak kadar maliyetli ve uzun da değildir. En uygun durum hafta sonlarının kullanılmasıdır

- 1. gün (öğleden sonra ve akşam). İlk günün amacı katılımcıların birbiriyle ve eğitmenlerle tanışmasıdır. İlk günün içeriği katılımcıların istedikleri oranda derse katılabilecekleri geleneksel dersler şeklinde olmalıdır. İlk günün programı eğitimin konusuna (örn., araç-içi teknoloji, iş sağlığı ve güvenliği, sürücü kursu yönetimi) odaklı olmalıdır. Akşam için düzenlenen sosyal etkinlikler grup atmosferinin yaratılması açısından özellikle önem taşımaktadır.
- 2. gün (tam gün). İkinci gün eğitimin hedeflerine ulaşılabilmesinde anahtar role sahiptir. Bu günde sürücü eğitmenlerinin işte karşılaştıkları problemlere odaklanılmalıdır. Bu günün temel eğitim metotları dramalar, video kayıtları ve eğitmen değerlendirmeleri, grup tartışmaları ve sorunlu durumlarla ilgili hazırlanan videolar olacaktır.
- 3. Gün (sabah ve öğleden sonra). Üçüncü günün programı ikinci günün sonuçlarını özetlemelidir. Ayrıca dersle ilgili geribildirimlere odaklanmalı ve bilgilendirme oturumu yapılmalıdır. İkinci günün programı yoğun ve biraz da zorlayıcı olduğundan, üçüncü günün programında, eğitimde kazanılanlar özetlenmeli ve katılımcıların yeni öğrendikleri bilgileri işlerine nasıl taşıyacakları konusu üzerinde düşünmelerine yardım edilmeli.

4. Eğitim Metotları

- Kullanılan eğitim metotları eğitimin 'Konular', 'Temalar' ve 'Yaklaşımlar' bölümlerinde belirtilen eğitim hedeflerini karşılamalıdır. Eğitim metoduna karar verirken aşağıdaki belirtilen faktörler göz önünde bulundurulmalıdır.
  - Metot konuya göre seçilmelidir. Bazı konular (örn. kanunlar) en iyi ders verme /konferans yöntemiyle öğretilirken bazı konular (örn, eğitmenin adaylarla olan iletişiminin değerlendirmesi) en iyi drama, gösteri ve grup çalışmalarıyla öğrenilebilir. DICE eğitmenleri doğru eğitim metodunu seçmek konusunda çok dikkatli olmalıdırlar çünkü

yanlış metotların kullanılması beklenenin tam tersi sonuçlarla karşılaşılmasına neden olabilir.

- Metot eğitim gününe göre seçilmelidir. Geliş gününde, yabancılarla yeni bir ortamda bulunuyor olmaları nedeniyle katılımcıların sosyal etkileşimlerde daha çekingen ve dikkatli olacakları beklenebilir. Bu nedenle ilk gün konferans/ders verme ve daha az etkileşim gerektiren yöntemler kullanılmalıdır. İkinci gün problem-odaklı eğitimlerden oluşur ve daha bireysel yaklaşımlara ihtiyaç vardır, çünkü katılımcıların tartışması, deneyimlerini ve görüşlerini paylaşması, karşılaştıkları günlük problemlere çözüm bulmaları amaçlanmaktadır. Bu amaca ulaşmak için en etkili yöntemler, gösterimler, dramalar ve grup çalışmalarıdır. Katılımcılar ilk günü sadece teknik ve beceriler konusundaki kazanımlarını değil, duygusal kazanımlarını düşünerek bitirmelidirler (örn., problemleri konusunda yalnız ya da istisna olmadıklarını hissetmek).
- Her metot usta eğitimler tarafından kullanılmalıdır. Eğitime davet edilen eğitimler bir arada değerlendirildiğinde, eğitimde kullanılacak tüm metotlar için uzmanlık sağlamalıdır. Bu özellikle drama gibi yöntemler kullanıldığında gereklidir.
- "Pasif eğitim" metotları. Bu metotlar katılımcıların aktif katılım düzeylerini kendileri belirledikleri tüm metotları kapsamaktadır. Yani katılımcılar grup tartışmalarına katılmak ya da fikirlerini paylaşmak konusunda zorlanmaz ya da bireysel olarak cesaretlendirilmezler. Bu metotların amacı bilgiyi iletmeştir. Bu metotlar özellikle katılımcıların grup içindeki yerlerini bulmaya çalıştıkları birinci günde kullanılmalıdır. Bu metotlar aşağıdaki yöntemleri içermektedir:
  - Konferans ve uzman ziyaretleri
  - Video gösterimleri
  - Ekipman tanıtımları
  - Yol ve araç-içi gösterimleri
  - İnceleme ziyaretleri

- “Aktif eğitim” metotları. Bu metotlar yöntemsel olarak DICE programının özünü oluşturmaktadır. Amaç kendi bakış açıları üzerinden tartışılan konular üzerinde düşünmelerini ve duygu, düşünce ve önerilerini paylaşmaları için katılımcıları teşvik etmektir. Dolayısıyla bu metotlar tüm katılımcılara söz hakkı vermektedir ve katılımcılar bu etkinlikler süresince grubun dışında kalamamaktadır.

Bu metotların içerikleri:

- Gerçek problem ve sorunlarla ilgili grup tartışmaları. Örneğin, ‘agresif öğrencilerle nasıl iletişim kurulacağı’ konusunda grup üyeleri kendi deneyimlerinden bahsedecek ve çözümler üzerinde müzakerelerde bulunacaklardır. Dersin eğitmeni tartışmalara başkanlık edecek ve tartışmayı yönlendirecektir.
- Grup çalışmaları ve sunumlar. Grup çalışmaları ve sunumlar, büyük gruplarda etkin olamayacak katılımcıları harekete geçirmek için etkili bir yoldur. Bu DICE programının temel eğitim metotlarından biridir.
- Video gösterimleri ve grup tartışmaları. Öncelikle katılımcılar, sorunlu durumlarla ilgili olan video kaydını (gerçek ya da rol) izleyeceklerdir, sürücü eğitmeninin davranışlarını değerlendirecek ve grup olarak doğru stratejiler üzerinde tartışacaklardır.
- Katılımcıların kendi verdikleri eğitimlerinin video kayıtları. Bu metot en etkili fakat aynı zamanda en zor metotlardan biridir. Bu metotta katılımcılardan biri acemi bir sürücüye 30 dakikalık bir ders boyunca rehberlik eder. Bu ders video ile kaydedilir ve sınıfta analiz edilir.
- Dramalar. İletişim becerileri, duyguların çalışıldığı etkinliklerde etkin bir yöntem olan drama metodunda ani ve önceden tahmin edilemeyen durumlar ortaya çıktığında katılımcılara geri-bildirim verilebilir. Ancak dramalar, katılımcılar grup kimliğini ve grup tarafından eşit ve değerli bir üye olarak kabul gördüğünü hissettiklerinde kullanılabilir bir yöntemdir. Pedagojik yöntem olarak dramalar uzman eğitmenlerin yer alması gereken metotlardan biridir.

5. Yer ve katılımcılar

- Eğitimin yapılacağı yerin seçimi oldukça önemlidir. DICE eğitimleri grubun kaynaşması için mesafeli ve sakin bir yerde bulunan bir otel ya da eğitim merkezinde organize edilmelidir.
- Katılımcılar en az bir yıldır sürücü eğitmeni olarak çalışıyor olmalıdırlar.

6. Sertifikalandırma ve kalite

- Katılımcılar: Sertifika, sürücü eğitmenlerini DICE programına katılmaya motive etmesi açısından gereklidir. Beş eğitimi tamamladıktan sonra katılımcılar eğitime katıldıklarına dair sertifika alacaklardır.
- Program: Eğitimin kalitesi, sürücü eğitmenlerinden gelen geri bildirimlere, katılım oranına ve eğitim hedeflerine ulaşma konusundaki başarıya göre değerlendirilir. Eğitimin içeriği düzenli olarak eğitim kurulu ve trafik güvenliği uzmanları tarafından değerlendirilecektir.